

ANDREA RICCARDI

ALLES KAN VERANDEREN

Kijken met
hoop naar
de wereld
van morgen

Gesprekken met
Massimo Naro

Alles kan veranderen

ANDREA RICCARDI

ALLES KAN VERANDEREN

Kijken met hoop naar de wereld van morgen

GESPREKKEN MET
MASSIMO NARO

Vertaald door Christian van der Heijden

KokBoekencentrum Uitgevers • Utrecht

halewijn

Vertaling: Christian van der Heijden
Ontwerp omslag: Garage BNO
Lay-out binnenwerk: Gewoon Geertje

ISBN 978 90 435 3051 4
ISBN 978 90 435 3052 1 (ebook)
NUR 700
www.kokboekencentrum.nl.

© 2018 KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht

In samenwerking met Uitgeverij Halewijn,
Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, www.halewijn.info

Oorspronkelijk verschenen als *Tutto può cambiare*.
© 2018 Edizioni San Paolo s.r.l.
Piazza Soncino 5 – 20092 Cinisello Balsamo (Milano) – ITALIA
www.edizionisanpaolo.it

Alle rechten voorbehouden.

INHOUD

Voorwoord door Massimo Naro:	
WIE EN WAT IS SANT'EGIDIO VANDAAG?	7
1. GEMEENSCHAP DIE BIDT,	
TOLK VAN DE WERELD	17
<i>Het gebed als fundament</i>	17
<i>Samaritaans gebed</i>	34
<i>De kluizenarij in het hart, de wereld in de ogen</i>	51
2. KUNST VAN DE SOLIDARITEIT,	
AMBACHTELIJKE ARBEID	68
<i>Verbond tussen jongeren en ouderen</i>	68
<i>Een hoofdrol voor de omhelzing</i>	80
<i>Het sacrament van de arme</i>	94
3. OVERWINNEN IN DE LOOPGRAVEN	
VAN DE VREDE	108
<i>Het geduld van bemiddeling</i>	108
<i>Martelaren voor de vrede</i>	122
<i>De gevolgen van oorlog</i>	131
<i>Vredessymbolen</i>	145
<i>De geest van Assisi</i>	158

4. DE TOEKOMST TEGEMOET ZIEN, CHRISTENDOM	
MET LANGETERMIJNGEDACHTEN	170
<i>Têrug kunnen we niet</i>	170
<i>Het cultuurverlies van het christendom en van de religies</i>	180
<i>Voor een humane ecologie</i>	187
5. RICHTING HET ZUIDEN, NAAR DE MEEST	
ONGEMAKKELIJKE PERIFERIEËN	207
<i>Als je niet nader tot iemand komt, ontmoet je hem niet</i>	207
<i>Het Zuiden is overal</i>	218
<i>Meer cultuur dan politiek</i>	228
<i>Van de Romeinse volksbuurten naar de</i>	
<i>uiteinden van de wereld</i>	241
6. VOLKSGEMEENSCHAP, TUSSEN DROOM	
ENVISIE	254
<i>Het aggregatieprincipe</i>	254
<i>De kracht van enthousiasme</i>	259
<i>Geen over te dragen formule</i>	
<i>maar een voort te zetten verhaal</i>	268
Ter conclusie:	
NOG MEER SANT'EGIDIO DAN AAN HET BEGIN	281

Voorwoord

WIE EN WAT IS SANT'EGIDIO VANDAAG?

Je kunt er met de auto niet komen, legt de taxichauffeur mij uit. Op een bepaald punt van de steeg die we zijn ingeslagen, liggen verkeersdrempels die ertoe dienen automobilisten te verhinderen met ronkende uitlaten het plein op te rijden waar de Santa Maria in Trastevere staat. Ik stap uit en ga te voet verder en ik tast met mijn schoenen de kasseien af, waarvan er sommige uitsteken boven de andere of juist dieper liggen. Het straatje is net een stroom stenen die licht afdalen om uiteindelijk in een meer te storten. Ik ga het grote plein op, loop nog een beetje door, passeer de basiliek, laat haar links liggen, sla vervolgens rechts af en betreed een verbreding. Ik steek schuin over en bereik de poort van de Gemeenschap. Ik bel niet aan, want daarvoor lijkt het me nog een beetje vroeg, ook al schittert de lentezon al en verlicht hij de daken. Ik beperk me tot het schrijven van een sms'je op mijn mobiele telefoon. Kort daarop luidt het antwoord: 'Ik kom er nu aan.' Nog een halve minuut en de dichte poort wordt vervangen door de glimlach van Adriana. Een gehaaste groet maar wel een doeltreffende ontvangst voor iemand die vanochtend om zes uur het eerste vliegtuig uit Catania heeft genomen. Adriana gaat mij voor naar de plaats waar ik te gast zal zijn: een klein appartement, bovenop een zijkant van de Santa Maria. Ik heb een uur de tijd om me op te frissen, om melk en koffie te nemen, om een stuk appeltaart te proeven, om pen en papier uit mijn koffer te pakken. En dit is de eerste benadering van de werkelijkheid die ik van binnenuit

zal leren kennen: je krijgt het voorgeschoteld op een geschikt moment, op een rustige wijze, wie iets wil ontvangt het – zonder langdurige beleefdheidsuitwisselingen – je tegemoetkomend in je echte behoeften, hoe onduidelijk en simpel ze ook mogen zijn, zoals de behoefte aan een beetje rust, een minimum aan herstel, op een afgezonderde plek waar je makkelijk kunt acclimatiseren, alsof je thuis bent.

Adriana, die Don Angelo aflost, zal mij nog een keer vergezellen – in de vier dagen dat ik hier zal verblijven – bij het bezoek aan de buitenposten van de Gemeenschap van Sant'Egidio, verspreid over zowat heel Rome.

Met haar of met Don Angelo als gids zal ik de gaarkeuken in de Via Dandolo bezoeken, gevestigd in het pand waar in de jaren zeventig van de afgelopen eeuw de redactie van *Lotta Continua* zat en waar nu – naast de eetzaal en een grote keuken – de operators van de 'vriendentelefoondienst' van de Gemeenschap hun werk doen. Aan hen kunnen mensen in moeilijkheden aangeven dat ze hulp nodig hebben. Ook bevindt zich er de zaal van de sortering en distributie van de post uit alle hoeken van de wereld, bestemd voor duizenden daklozen en immigranten. Dit dienstbetoon, dat minstens zo belangrijk is als de verschaffing van het dagelijks brood, is voor velen de laatste gelegenheid om niet te verdwijnen in de diepte van de algehele anonimiteit. Het maakt hen bereikbaar voor brieven van hun familie of verre vrienden, van berichten over volksgezondheid, gemeentesubsidies en de burgerlijke stand. In dit pand scheidt een professor van de universiteit – Augusto – 's avonds de pasta op en organiseert Ezio samen met vele anderen de Italiaanse taallessen, waarmee de basis wordt gelegd van een echte integratie van die menigte vreemdelingen die op zoek zijn naar een nieuw vaderland.

Ook zal aan mij het huis aan de Via Anicia worden getoond, waar op de begane grond vluchtelingen en zigeuners medische zorg krijgen in poliklinieken die op volle kracht draaien en waar daklozen

van elke nationaliteit kunnen douchen en nieuwe kleren ontvangen. Ze worden er niet alleen in nieuw ondergoed en schone kleding gestoken, maar ook bekleed met een mantel van menselijke waardigheid. In dit huis liggen op de bovenverdieping de terminaal zieke daklozen, die anders nooit de zorg zouden hebben gekregen die ze dagelijks nodig hebben. Daar zal ik kennismaken met Luisa, die er wordt gedialyseerd, met Antonio die lijdt aan de ziekte van Huntington, met Giorgio die seropositief is en met Elio die hen verzorgt. Daar zal ik ook kennismaken met Paolo, de rechtsgeleerde die wanneer hij geen college geeft aan de universiteit, juridisch advies geeft aan zwervers. En ik zal daar kennismaken met Daniela, de verantwoordelijke voor de hulp aan migranten en degene die zich bezighoudt met het project van de humanitaire corridors. Ik zal daar kennismaken met Sandro, die zodra hij klaar is met zijn colleges aan de Tor Vergata medische visitaties verricht in de poliklinieken van de Gemeenschap, samen met Giusi, voormalig scheepsarts op de Middellandse Zee, die Sandro ondersteunt als hij vrij is van zijn werk op het Ministerie van Volksgezondheid.

En hoewel ik enige tijd geleden al een bezoek heb gebracht aan de faciliteiten van Sant'Egidio in het voormalig ziekenhuis San Gallicano – in het daar aanwezige *Dream*-centrum houdt men zich bezig met de uitvoering en de coördinatie van een programma ter bestrijding van aids in elf Afrikaanse landen en ten behoeve van minstens een half miljoen zieken – krijg ik deze omgeving opnieuw te zien. In dat gebouw bevindt zich ook een buitengewone school voor de Italiaanse taal en cultuur, die met haar linguïstische en informatiekundige laboratoria een plek wil zijn voor de vorming van kinderen, jongeren en volwassenen. Daarmee krijgen ze niet alleen Italiaanse les, maar wordt hun ook de grammatica van de vrede en de logica van de gerechtigheid bijgebracht.

Een soortgelijke realiteit krijg ik ook te zien bij de zesde brug in Laurentino, een complexe en achtergestelde periferie van Rome en

een groot gebied met vervallen volkshuisvesting. Sant'Egidio heeft daar sinds 1990 een huis. In de keuken van deze vestiging worden warme maaltijden klaargemaakt die aan de armen in dit stadsdeel worden verstrekt. Ook is er een opslagplaats van kleren en dekens voor de daklozen en een kapel voor het avondgebed en voor de zondagse eucharistieviering. En dan zijn daar nog de lokalen van de School van vrede, waar personen zoals Stella en Valeria, kinderen van gezinnen in de wijk, nog een keer allemaal samen, Italianen en buitenlanders, zigeuners en migranten waar vandaan dan ook, bijles krijgen. Ze leren er goed Italiaans en ook enkele andere talen, en ze worden er onderrichtet in de geografie van een wereld die voortdurend in beweging en aan verandering onderhevig is. Ook leren ze waardering te krijgen voor het bouwen van bruggen in plaats van muren, voor de betekenis van gebaren van hoffelijkheid en voor een gratis glimlach. Dit is slechts een van de 'huizen' die Sant'Egidio vanaf de jaren zeventig in de periferieën van Rome heeft opgezet. Alle 'huizen' zijn verbonden met een Gemeenschap die hier een centraal aanstuurpunt heeft.

Niet ver van de zesde brug in Laurentino, zal ik – begeleid door Barbara – een bezoek brengen aan het winteropvanghuis voor daklozen in een voormalig schoolgebouw. De daklozen worden daar verzorgd, gekleed, gevoed, opgevangen. En de hulpverleners zelf – bijna allemaal bewoners uit deze sociaal rampzalige buurt – worden geholpen om het vertrouwen in de eigen menselijkheid en die van de ander terug te krijgen.

Maar bij het centrum op de Gianicolo, zal ik een – om met paus Franciscus te spreken – andere 'menselijke en existentiële periferie' bezoeken: het familiehuis Sion voor oudere gasten, bestaande uit gemeenschappelijke woonunits voor mensen die niet meer voor zichzelf kunnen zorgen en autonome appartementen voor gasten die nog wel voor zichzelf kunnen zorgen. Olga, die daar werkt, spreekt over Don Bruno Nicolini, de apostel van de Romazigeuners, die de laatste jaren van zijn leven in dit huis gewoond heeft. En

ze stelt Renato, die hier ook gast is, aan mij voor. Deze Trasteverijn lijkt zo uit een film van Pasolini te zijn gelopen.

Een ander huis/logement dat ik zal bezoeken ligt in de Viale dei Quattro Venti. Ik bezoek niet alleen het huis, maar bovenal de mensen die er wonen. Het is een gemeenschap van gehandicapten of liever gezegd van mensen met capaciteiten: geniale kunstenaars, schilders om precies te zijn, scheppers van schitterende schilderijen, waarvan ik er tientallen zo niet honderden heb teruggezien aan de wanden van de andere huizen en locaties van Sant'Egidio die ik in Rome mocht bezoeken, zoals de *Trattoria degli Amici*, die zich bevindt aan het pleintje waar ook het hoofdkwartier van de Gemeenschap gevestigd is en waar gehandicapte jongeren ober zijn – zij zijn de Amici. Ze hebben een jarenlang therapeutisch programma gevolgd en zijn nu gere-integreerd in de Viale dei Quattro Venti en in andere faciliteiten van de Gemeenschap, zoals die in Tor Bella Monaca. Daar bevindt zich een heus museum dat de schilderijen van de Amici in beheer heeft en ze enige jaren geleden exposeerde op de Biënnale van Venetië. Als Giovanna, Maria, Donata en de anderen die aan de Viale dei Quattro Venti wonen een galerie zouden openen, zouden ze heel wat verdienen. En hetzelfde geldt voor Antonella, Sonia en Francesca, die wonen en schilderen in een ander huis daar niet ver vandaan. Dat huis zal ik ook een bezoek brengen, onder begeleiding van Sabina.

Tot slot zal ik samen met Don Francesco het interconfessionele en oecumenische heiligdom van de martelaren van de twintigste en eenentwintigste eeuw bezoeken. Dat bevindt zich in de basiliek van San Bartolomeo, op het Tibereiland. In de grote apsis domineert de enorme icoon die licht werpt op de ervaringen van de nieuwe martelaren – nooit waren er zoveel als in dit korte tijdsbestek. De concentratiekampen in Duitsland en de goelags in Siberië, de moordpartijen op de Armeniërs in het Ottomaanse rijk en de genocide in Rwanda en Burundi, de vervolgingen van christenen van

elke denominatie in elke fase van deze tijd en op elke breedtegraad van deze planeet, uitgevoerd door religieuze fanatici of door de meest ongelijksoortige regimes, van het nazisme tot het Sovjet-communisme, van de Latijns-Amerikaanse junta's tot de Afrikaanse dictaturen, van Mexico tot Spanje, van Algerije tot India, van Albanië tot Ethiopië. En de getuigen van Christus werden vermoord vanwege hun evangelische geloof maar ook vanwege hun strijd voor de gerechtigheid: van aartsbisschop Romero tot Don Puglisi, van kardinaal Juan Jesús Posadas Ocampo tot Floribert Bwana-Chui, een jong lid van de Gemeenschap van Sant'Egidio in Congo.

Elke avond zal ik deelnemen aan het gemeenschappelijk avondgebed van de Gemeenschap in de Santa Maria in Trastevere, waarbij van tijd tot tijd Don Marco Gnani, Monsignore Vincenzo Paglia of anderen voorgaan. Dit avondgebed is het hoogtepunt en tegelijkertijd de bron van alle dagen van Sant'Egidio.

Ik zal mijn bezoeken en mijn ervaringen op de volgende pagina's in herinnering roepen. Tussendoor heb ik echter een afspraak met de Professor. Daarom verlaat ik het huis, wederom via het pleintje dat is genoemd naar de heilige abt Egidius en betreed ik het hoofdkwartier van de Gemeenschap die al vijftig jaar leeft en werkt in Rome en op zoveel andere plaatsen in de wereld.

Ik heb onmiddellijk de indruk dat de lange stroom van hoekige kasseien waar ik me overeen heb laten glijden – niet zonder het risico om onderuit te gaan – is getransformeerd in een rivier van personen die allesbehalve hoekig zijn: serene gezichten, directe blikken, uitgestrekte armen, open handen, stemmen die zowel krachtig als zacht zijn. Ik loop langs smalle gangen en kijk over de drempel van ruime en stille kamers. Ik betreed een plechtige en gezellige kapel, die grenst aan de muur van een binnentuin, die onverwachts als een soort onvermoede oase van buiten tevoorschijn komt. Ik beklim de wenteltrap van een toren tot ik bij de kantoren kom van de huidige president van de Gemeenschap, Marco Impagliazzo –

van beroep historicus en docent aan de universiteit – en diens medewerkers. En dan arriveer ik lachend tussen planten en bloemen in het kamertje waar ik de professor zal interviewen. Personages en persoonlijkheden van overal vandaan zijn daar de afgelopen decennia binnengestapt om te converseren met de mannen en vrouwen van Sant'Egidio, die in de kranten en op tv vaak de Verenigde Naties van Trastevere wordt genoemd. Allemaal bekende en belangrijke personen, realiseer ik me verbaasd.

En ik? Wat doe ik daar? Hoe kwam ik op het idee voor dit interview? Wat heeft mij ertoe gebracht om deze afspraak te maken? Terwijl ik dit denk hoor ik: 'Dag, vriend.' Het is de droge, schelle, oprechte groet van de Professor, die daarmee zonder zich ervan bewust te zijn, antwoord geeft op mijn stilzwijgende vragen.

De Professor is Andrea Riccardi, bouwjaar 1950, Romein met Umbrische voorouders, historicus van de Kerk en het christendom, iets langer dan dertig jaar hoogleraar Contemporaine Geschiedenis in Bari, vervolgens aan de Sapienza en uiteindelijk aan de Roma Tre. Daarnaast schrijft hij heldere commentaren in *Corriere della Sera*, in *Avvenire* en in andere nationale kranten. Niet zelden wordt hij geraadpleegd om internationale politieke en actuele sociale kwesties te verduidelijken. Hij is auteur van boeken die over vijftig à honderd jaar nog de moeite waard zullen zijn om te lezen en te bestuderen. Hij is een biograaf van Johannes Paulus II en kenner van het leven van pausen als Pacelli, Roncalli en Montini, maar ook van andere prominente persoonlijkheden uit het katholicisme van de twintigste eeuw. Verder is hij een scherpzinnige duider van hedendaagse culturele fenomenen en van urgente kerkelijke gebeurtenissen van na het Tweede Vaticaans Concilie. *Time Magazine* rangschikte hem in 2003 tot een van de dertig 'moderne helden' van Europa vanwege zijn humanitaire inspanningen in Mozambique en andere landen waar een guerrilla gaande was. In 2009 werd hem de Karelsprijs toegekend voor zowel zijn overtuigende en actieve steun aan de Europese

eenwording als zijn grote openheid voor de horizonen van de gehele wereld. Tussen 2011 en 2013 was hij de Italiaanse minister voor Internationale Samenwerking en Integratie.

Ik ben hier op de eerste plaats om de reden die hij bij zijn begroeting uitsprak: wij zijn vrienden. En, vertrouwend op deze vriendschap, ga ik hem interviewen aan de vooravond van de vijftigste verjaardag van Sant'Egidio, de Gemeenschap waarvan hij in 1968 de initiator was, samen met andere studenten die toen net als hij rond de achttien jaar oud waren. De microfoons zijn geïnstalleerd met de hulp van Stefano en Mario, die tegenover elkaar zitten. Wij kijken elkaar even aan alsof we elkaar de weg willen wijzen. Ik sta op het punt mijn eerste vraag te stellen als Andrea Riccardi mij een halt toeroept en vraagt hoe het met me gaat, waar ik mee bezig ben, hoe het met mijn naaste familieleden is en met andere personen die we allebei kennen, hoe het is in Sicilië waar ik vandaan kom, op de theologische faculteit waar ik lesgeef, in de parochie waar ik al vele jaren kapelaan ben, hoe ik denk over de dingen die in ons land en in de katholieke Italiaanse wereld gebeuren. Ik kijk op mijn horloge en zie dat er al een uur voorbij is gegaan, terwijl niet ik hem maar hij mij interviewt. Als ik daar nu aan terugdenk, kan ik zeggen dat dit begin al een aanwijzing was voor het verdere verloop van onze bijeenkomst. Meer dan een klassiek interview werd het een vriendschappelijke ontmoeting, een confrontatie, een gesprek, zeg maar gerust een discours dat we samen tot stand brachten. Het werd een echte dialoog, waarin onze stemmen elkaar afwisselden, meer verbonden door doorlooppuntjes dan dat ze door een vraagteken van elkaar werden onderscheiden. Van de andere kant bleef dit interview een autobiografisch stempel houden: de geïnterviewde vertelt over zichzelf en afhankelijk van de vraag die hij moet beantwoorden, vertelt hij ook over de wereld om hem heen, hoe hij haar ziet en interpreteert. Net als degene die een dagboek schrijft, spant ook hij zich in om op verantwoorde wijze 'ik' te zeggen, de vormen van de

eigen identiteit. Daarmee wordt hij een verhalend subject en als zodanig stelt hij zichzelf vragen, denkt hij erover na, en al denkend ontdekt hij iets, beseffend dat hij zich rekenschap moet geven van wat dat dan is. Als niet ook de antieken ons briljante essays van autobiografische literatuur hadden nagelaten, zouden we veronderstellen dat dit alles typisch modern is, een gevolg van de ontdekking van Descartes: *cogito ergo sum*. Eigen aan deze cartesiaanse inprenting, bestaat echter het gevaar van subjectivisme dat in autobiografische vertelsels zit ingenesteld: het zichzelf beschouwen vanuit het zelf en naar het zelf toe. Desalniettemin kan het interview, als het maieutisch wordt uitgevoerd, dit gevaar overwinnen zolang het een dialogisch statuut heeft, dus een 'dilogia' is: niet één maar twee woorden, namelijk van degene die de vraag stelt en van degene die antwoordt. Zodoende ent de andersheid zich op het autobiografische verhaal; zij vraagt om aandacht, zij waakt over haar eigen rechten terwijl ze de tucht van de objectiviteit oplegt aan degene die vertelt, waarmee ze herinnert aan de aanknopingspunten die zijn persoonlijke ervaringen onvermijdelijk hebben met het verhaal van zoveel andere personen.

Dit interview laat zich dus niet reduceren tot een simpel spel van vraag en antwoord met betrekking tot het reeds bekende personage dat ik voor me heb zitten. Veeleer heeft het zich ontwikkeld tot een uitwisseling van visies op alle dingen om ons heen, vooral op het vijftig jaar oude Sant'Egidio. Beter gezegd: in deze uitwisseling van visies op de dingen om ons heen wordt Sant'Egidio ineens een gezichtspunt, een perspectief, een positie van waaraf onze blik van tijd tot tijd wordt geworpen op feiten, fenomenen, problemen en personen over wie we het hebben. Meer dan dat we over Sant'Egidio discussiëren, besluiten we te discussiëren vanuit Sant'Egidio of via Sant'Egidio.

Deze optiek sluit niet uit dat de vraag die mij hiernaartoe heeft gebracht in het centrum van onze belangstelling blijft staan: wie en

wat is Sant'Egidio vandaag? Ik zinspeel niet op enkele fysieke personen of sommige belangrijke figuren die tot de Gemeenschap behoren of met haar te maken hebben. Ik doel daarentegen op de profielen van Sant'Egidio, die de meest typische kenmerken van de hedendaagse wereld weerspiegelen, namelijk de complexiteit en het pluralisme, die in feite de 'stijl' en de 'grammatica' van de Gemeenschap zijn geworden. Deze profielen ontwerpen een samengesteld gelaat, zeg maar een mozaïek, gemaakt van vele steentjes, of zelfs daadwerkelijk driedimensionaal, met op te meten uitsteeksels, met uit te peilen inhammen, met op te sporen wortels en met door te lichten vertakkingen.

MASSIMO NARO

Hoe overleeft de solidariteit in tijden van globalisering? Kun je nog met hoop kijken naar de wereld van morgen? Daarover reflecteert Andrea Riccardi, stichter van Sant'Egidio, in dit interviewboek met theoloog Massimo Naro.

Naar aanleiding van de vijftigste verjaardag van Sant'Egidio spreekt Riccardi over de waarde van het gebed, de vriendschap met de armen en de inzet voor de vrede. *Alles kan veranderen* biedt een originele blik op de grote uitdagingen van deze tijd. Het boek geeft een indringend beeld van de spiritualiteit en de ervaring van Sant'Egidio: een halve eeuw vriendschap met de armen in de periferie van Rome en de wereld. Tegelijk biedt het een originele beschouwing over de complexe realiteit van armoede en oorlog. De concrete naastenliefde, de kunst van het vrede stichten en een visionaire reflectie op de grote vraagstukken vormen een kompas voor de toekomst. In het geloof dat niets onmogelijk is.

De Italiaanse historicus Andrea Riccardi (1950) is stichter van Sant'Egidio. Wereldwijd wordt hij gezien als een van de gezagvolste katholieke leken. Hij was minister in het Kabinet-Monti (2011-2013) en ontving vele onderscheidingen en eredoctoraten, waaronder de Internationale Karelspreis voor de Europese eenwording.

Massimo Naro (1970) is priester en doceert systematische theologie aan de Theologische Faculteit Sicilië te Palermo.

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT

SANT'EGIDIO

halewijn

NUR 700
ISBN 978 90 435 3051 4

9 789043 530514

www.kokboekencentrum.nl